
A munkaviszonyban alkotó szerző személyhez fűződő jogainak sajátosságai*

Sápi Edit**

A tanulmány a szerzőket megillető személyhez fűződő jogok érvényesülését vizsgálja a munkaviszonyban történő alkotás esetén. A munkaviszonyban létrehozott művek szabályozására az igény az ötvenes években jelent meg, jelenlegi szerzői jogi törvényünknek pedig kezdettől részét képezik. A szerzői jogi törvény nem csak a vagyoni jogok gyakorlása és a díjazás kapcsán, hanem a szerzői személyhez fűződő jogok vonatkozásában is az általánostól eltérő módon kezeli a munkaviszonyban alkotott művek szerzőinek helyzetét, figyelembe véve a munkavállaló szerző és a munkáltató érdekeit.

Kulcsszavak: munkaviszonyban alkotott mű, szerzői jog és munkaviszony, szerzői személyhez fűződő jogok, szerzői jog korlátai

Specialties of the authors' moral rights in the event of works made for hire

The study examines the situation of the authors' moral rights in the case of work made for hire. The need to regulate works created in an employment relationship arose in the 1950s and has been part of our current copyright law from the beginning. The Copyright Act regulates the situation of authors of works made for hire differently than the general in relation to the exercise of authors' economic rights and remuneration, but also in relation to the authors' moral rights, taking into account the interests of the employee author and the employer.

Keywords: works made for hire, copyright law and employment relationship, moral rights of authors, limits of copyright law

<https://doi.org/10.32980/MJSz.2022.2.2026>

1. Alapvetés a szerzői személyhez fűződő jogokról

Regóta elismert tény, hogy az alkotó ember és műve között szoros szellemi kapcsolat áll fenn és a szerzői jog létjogosultságát is ebből vezették le kezdetben. A szerzőt megillető személyhez fűződő jogoknak sajátos garanciális jellege van,

---

* Prugberger Tamás Professor Úr széleskörű, a munkajog teljes területét átfogó munkásságát senkinek nem kell bemutatni. Legalább ilyen legendásak humoros anekdotái, valamint az a segítőkész, pozitív attitűd, amellyel kollégái tudományos és szakmai tevékenységéhez viszonyul. Sok szeretettel köszöntöm az ünnepeltet 85. születésnapja alkalmából jelen tanulmánnyal, amely igyekszik kapcsolódni Professor Úr kutatási területéhez.

** Egyetemi adjunktus, Miskolci Egyetem, Állam-és Jogtudományi Kar, Civilisztikai Tudományok Intézete, Polgári Jogi Intézeti Tanszék, ORCID: 0000-0001-9152-595

amelyeknek alapvető célja az, hogy az alkotók az anyagi ellentételezésen túl – amely művük felhasználásáért jár nekik - erkölcsi elismerést is kapjanak.

A személyhez fűződő jogok a szerzőt szerzői minőségének keletkezésétől – vagyis a mű megalkotásának pillanatától – ipso iure megillető elidegeníthetetlen jogok. A szerzői jog rendszertani elhelyezkedéséből, valamint a Polgári Törvénykönyv¹ és a szerzői jogi törvény² kapcsolatából³ is levezethető, hogy a szerzői személyhez fűződő jogok az általános, polgári jogi személyiségi jogok részét képezik. Közös jellemzőjük az általános, polgári jogi személyiségi jogoknak és a szerzőt megillető személyhez fűződő jogoknak, hogy jogosultjukhoz tapadnak, elidegeníthetetlenek, azokról lemondani nem lehet, ezeket a szerző nem ruházhatja át és azok más módon sem szállhatnak át másra.⁴ Természetesen ez nem jelenti azt, hogy teljes mértékben megegyeznének az általános polgári jogi személyiségi jogokkal, hiszen lényeges különbség, hogy az Szjt.-ben nincs általános személyiségi jogi generálklauzula, következésképpen csak a törvényben nevesített személyhez fűződő jogok illetik meg a szerzőt. Szintén eltérés, hogy a szerzői személyhez fűződő jogok – ellentétben a Ptk. által nevesített személyiségi jogokkal – nem szűnnek meg a természetes személy szerző halálakor, hanem fennállásuk a mű védelmi idejéhez igazodik. Így a szerző halálától számított 70 évig még védelemben részesülnek, a névjog pedig ezt is túlélve, örökérvényű jogosultság.

Az Szjt. által nevesített személyhez fűződő jogok között a név feltüntetésének és a szerzői minőség elismerésének jogát, a mű nyilvánosságra hozatalának jogát és a mű egységéhez, integritásához fűződő jogát lehet megemlíteni.

A szerzői személyhez fűződő jogok így minden jogviszony lényegi részét képviselik, a szerző kizárólagos jogának esszenciális elemei, ugyanakkor bizonyos esetekben korlátok közé szoríthatóak. A korlátok egy része a munkaviszonyban alkotott művek esetén fedezhető fel. Ennek oka, hogy a munkaviszonyban alkotott művekre vonatkozó szabályok egyébként is a szerző kizárólagos jogainak korlátját képezik, így nem meglepő, hogy ezek a korlátozások a személyhez fűződő jogok esetén is megmutatkoznak.

2. A munkaviszonyban létrehozott művekről dióhéjban

Az a jogalkotói célkitűzés, amely eredendően áthatja a szerzői jogot, hogy a szerző, a felhasználó és a társadalom érdekei kiegyenlítően, összhangban jelenjenek meg a szerzői jogi szabályozásban,⁵ visszatükröződik a munkaviszonyban alkotott művek

¹ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről (a továbbiakban: Ptk.)

² 1999. évi. LXXVI. törvény a szerzői jogról (a továbbiakban: Szjt.)

³ Hiszen a szerzői jog egy olyan viszonylagosan önálló jogterület, amelynek háttérszabályát a mindenkori Polgári Törvénykönyv képezi.

⁴ Szjt. 9.§ (2) bekezdés

⁵ Ennek szabályozásbeli koncepciójáról lásd például: Reto M. Hilty – Sylvie Nérissou: The Balance of Copyright. In: Brown, Karen B. – Snyder, David V. (szerk.): *General Reports of the XVIIIth Congress of the International Academy of Comparative Law*, Springer (2012)., Ruth Rikowski: Rethinking the „Balance in Copyright”: 3 parts to the balance, not just one! *Information for Social Change*, (2005) 21.,

szabályozásánál is. Az Sztj. az alkotómunka és a kapcsolódó jogviszony jellegzetességei miatt speciális⁶ szabályokat ír elő a munkaviszonyban, vagy más hasonló jogviszonyban⁷ létrehozott művek szerzőinek helyzetére. A speciális szabályok alkotásának oka egyrészt a munkáltató befektetéseinek védelme, másrészt pedig a szerző műre vonatkozó személyhez fűződő és vagyoni érdekeinek, jogainak összegegyeztetése.⁸

A külön szabályok tehát megjelennek a mű felhasználása, a szerzőnek járó díjazás és a személyhez fűződő jogok vonatkozásában is. A tanulmányban ez utóbbira térünk ki részletesebben, azonban a téma komplexitása és a tanulmány koherenciája miatt lényeges egy rövid áttekintés a munkaviszonyban létrehozott művekről.

A munkaviszonyban alkotott művek nem képezik kezdetől szerzői jogunk részét, hiszen az első két szerzői jogi törvény⁹ nem tartalmazott rendelkezéseket az ilyen művekre.¹⁰ A jogirodalom kiemeli, hogy a munkaviszonyban létrehozott művek szabályozásának tényleges igénye az ötvenes években fogalmazódott meg, Batta János vitaindító tanulmánya¹¹ kapcsán.¹²

Az Sztj. 30. §-a értelmében eltérő megállapodás hiányában a mű átadásával vagyoni jogokat a szerző jogutódjaként a munkáltató szerzi meg, ha a mű elkészítése a szerző munkaviszonyból folyó kötelessége. Az így megszerzett vagyoni jogok a munkáltató személyében bekövetkezett jogutódlás esetén átszállnak a munkáltató jogutódjára.

A munkaviszonyban alkotott művekre számos példát találhatunk, gyakorlatilag műtípusról függetlenül, de kifejezetten gyakori az irodalmi alkotások (különösen szakirodalmi alkotás), szoftverek tervezése,¹³ építészeti alkotások létrehozatala,¹⁴

Roberto Caso - Federica Giovanella: *Balancing Copyright Law in the Digital Age - Comparative Perspectives*. Springer, 2015.

⁶ Sztj. 30.§

⁷ Sztj. 30.§ (7) bek. A munkaviszonyból folyó kötelesség teljesítéseképpen elkészített műre vonatkozó rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell, ha közszolgálati, kormányzati szolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban, adó- és vámhatósági szolgálati jogviszonyban, rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban vagy honvédelmi alkalmazotti jogviszonyban álló vagy szolgálati viszonyban foglalkoztatott személy, vagy munkaviszony jellegű jogviszony keretében foglalkoztatott szövetkezeti tag alkotta meg a művet.

⁸ Gyertyánfy Péter (szerk.): *Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez*. Wolters Kluwer, Budapest, 2020 (Jogtár verzió)

⁹ Az első szerzői jogi törvény Magyarországon a szerzői jogról szóló 1884. évi XVI. törvénycikk volt, míg a második az 1921. évi LIV. törvénycikk. Ezt követően a harmadik szerzői jogi törvényünk, az 1969. évi III. törvény – és természetesen a jelenlegi – már foglalkozott a munkaviszonyban létrehozott művek szerzői jogi kérdéseivel.

¹⁰ Legeza Dénes: A munkaviszonyban létrehozott művek joggyakorlata napjainkban, *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, (2016) 3. 100. o.

¹¹ Batta János: Munkaviszonyban álló szerzők szerzői joga. *Magyar jog*, (1956) 7. 210–212. o.

¹² A munkaviszonyban alkotott művek szabályozásának fejlődéstörténetét lásd részletesen: Legeza Dénes: Egy paragrafus margójára – adalékok a munkaviszonyban létrehozott művek szabályozásához, *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, (2014) 2. 111-119. o. valamint: Dénes Legeza: Development of the Hungarian 'Work Made for Hire' Provisions. In: David, A. Frenkel - Varga Norbert (szerk.): *New Studies in History and Law*, Athens Institute for Education and Research (2019) 53-59. o.

¹³ Petkó Mihály: Szolgálati jogviszonyban megalkotott szoftverek jogi helyzete a hazai gyakorlatban, *Jogtudományi Közöny*, (2004) 11. 384. o.

¹⁴ Lásd bővebben: Barta Judit: *A tervezői tevékenység komplex bemutatása, valamint az építészeti, műszaki alkotások és tervek szerzői jogvédelme*. Patrocínium, Budapest, 2018.

filmművészeti alkotások és a hozzájuk társuló filmzenék, vagy a megírási szerződés útján születő színpadi művek íráskor.

A továbbiakban tisztázni néhány olyan elemet, amelyek a jogviszonyt alapjaiban meghatározzák. Lényeges kiemelni első körben, hogy a jogátszállást kiváltó jogi tény magának a műnek a munkáltató részére történő átadása, azonban csak akkor, ha a felek között nincs erre vonatkozóan egyéb, ezt kizáró megállapodás. Ahogyan kiemeli azt a Szerzői Jogi Szakértő Testület (a továbbiakban: SzJSzT), az átadás csak munkajogi alapon követelhető, nem pedig szerzői jogilag. *„A munkaviszony létrejötté, illetve a szolgálati kötelezettség létezése önmagában még nem telepíti a munkáltatóra a szolgálati művekre nézve a szerzői vagyoni jogokat. A munkavállaló a munkáltatóval kötött írásbeli szerződéssel kizárhatja az említett jogátszállást, vagy annak terjedelmét, vagy tartamát korlátozhatja.”¹⁵*

A *jogviszony alanyai* kapcsán hangsúlyozandó, hogy a „munkavállaló” fogalmára a munkajog szabályai és joggyakorlata az irányadó. E szabály vonatkozásában nem munkavállalók például a rádióknál, televízióknál szokásosan foglalkoztatott „külsős munkatársak”.¹⁶

Ugyanígy a munkajog szabályait kell figyelembe venni a „munkaviszonyból folyó kötelesség” *tartalmának* pontos meghatározására is. A bírói gyakorlat is utal arra, hogy a munkaviszony tartalma az, amely meghatározza, hogy az adott munkavállaló kötelezettsége-e, és ha igen milyen célra és milyen típusú művet alkotni. Az ugyanis a munkáltató feladata, hogy írásban – akár munkaszerződésben, akár más módon – rögzítse a munkaviszonyban álló szerző munkakörét.¹⁷ Ugyanakkor a bírói gyakorlat alapján, ha a munkaviszonyban álló szerzőt a felettése szóban utasította a szerzői mű kidolgozására, akkor is szolgálati műről beszélünk, függetlenül az írásbeliségtől.¹⁸

Úgy is hívja ezt az alkotási folyamatot a jogirodalom, hogy „kötelességből történő alkotás”, amely hűen tükrözi ennek az alkotási folyamatnak számos sajátosságát, így például azt, hogy hiába a munkaviszonyból (vagy más hasonló jogviszonyból) fakadó kötelezettség, az alkotás – jellegéből adódóan – nem kötött munkaidőhöz, vagy munkahelyhez, azt munkaidőn és munkahelyen kívül is lehet végezni. Lényeges továbbá annak hangsúlyozása, hogy e tényállás, e jogviszony alá csak azok az alkotások tartoznak, amelyek ténylegesen a munkaköri kötelezettség következtében születtek, így a hobbiból, kedvtelésből történő további alkotásra értelemszerűen nem alkalmazandó.¹⁹

A szerzőt megfelelő díjazás illeti meg, ha a munkáltató a felhasználásra másnak engedélyt ad vagy a művel kapcsolatos vagyoni jogokat másra átruházza, valamint a szerző a munkáltató jogszerzése esetén is jogosult marad arra a díjazásra, amely a törvény alapján a felhasználás jogának átruházását követően is megilleti.²⁰

Érdemes hangsúlyozni, hogy az oktatásban (közoktatás és felsőoktatás) dolgozó szerzőkre is alkalmazandó az Sztj. 30. §-a. Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy a

¹⁵ SzJSzT 16/2006. sz. szakvélemény - Munkaviszonyban alkotott bankjegykép átdolgozása és pénzkibocsátás során való felhasználása

¹⁶ Gyertyánfy: i.m.

¹⁷ Kúria Pfv. 20.998/2020/4.

¹⁸ Kúria Pfv.IV.20.723/2020/4.

¹⁹ Gyertyánfy: i.m.

²⁰ Sztj. 30.§ (4) bek.

tanulói, hallgatói jogviszonyban történő alkotásra nincs speciális szerzői jogi szabály. A felsőoktatásban a hallgatói jogviszonyban létrehozott művekre a szerzői jogok alanya a hallgató, a jogok terjedelme csak akkor változik, ha a hallgató a képzési programhoz közvetlenül nem kapcsolódóan a felsőoktatási intézménnyel vagy a felsőoktatási intézmény által létrehozott gazdálkodó szervezettel munkaviszonyban áll és ezért díjazást kap.²¹

3. A mű nyilvánosságra hozatalának értelmezése munkaviszonyban

A mű nyilvánosságra hozatalának általános szabályai²² alapján a szerző dönti el, hogy művét nyilvánosságra hozza-e, vagy sem. A mű nyilvánosságra hozatala előtt annak lényeges tartalmáról csak a szerző hozzájárulásával szabad a nyilvánosság számára tájékoztatást adni.²³ Ez a szabály különösen fontos a filmalkotások és a színdarabok bemutatása kapcsán, hiszen azokat a premierjük előtt nagy várakozás övezi. Nem sértik ezt a szabályt a filmet, darabot reklámozó plakátok, hiszen azok az előadóművészek megnevezésén túl általában nem tartalmaznak különösebb információt. Ugyanígy nem jogellenesek a filmeket beharangozó előzetesek sem, hiszen a szerzői jogosult engedélyével születnek. Nyilván nem jelent jogsértést, ha egy már megjelent (adott esetben a védelmi időn is túli) irodalmi alkotást visznek filmvászonra, színpadra és annak tartalmi összefoglalóját lehet olvasni a mozi honlapján, vagy a színházi brosúrában. Így például nem volt kifogásolható, amikor a közelmúltban *Agatha Christie* két klasszikusát, a *Halál a Níluson-t*, valamint a *Gyilkosság az Orient Express-en* című művét is filmre vitték és a tartalmi összefoglaló közzétételre került. Ennek oka, hogy ezek a művek, mint irodalmi alkotások, már korábban nyilvánosságra kerültek. Ugyanakkor problémát jelenthet, ha az egyik előadóművész, kellekes vagy egyéb résztvevő a filmelőállító, a szerző engedélye nélkül, a nyilvánosság számára „kulisszatitkokat” árul el például a rendezői koncepcióról.

Az Sztj. külön szabályt tartalmaz a munkaviszonyban létrehozott művekkel kapcsolatos nyilvánosságra hozatali szabályokról. Ilyen esetben a mű átadása egyúttal a nyilvánosságra hozatalhoz való hozzájárulásnak minősül, hiszen az Sztj. szerint „Ha a mű elkészítése a szerzőnek munkaviszonyból folyó kötelessége, a mű átadása a nyilvánosságra hozatalhoz való hozzájárulásnak minősül.”²⁴ Következésképpen tehát a munkáltató dönthet a mű első nyilvánosságra hozataláról.²⁵ Így magának a műnek az átadása, mint reálcselekmény a döntő, amely pillanattól kezdve a munkaadó döntheti el, hogy a művet valóban nyilvánosságra hozzák-e, vagy sem. Ez a szabály párhuzamos a felhasználás azon szabályával, miszerint a felhasználási szerződés megkötésével a felhasználó csak jogosultságot

²¹ Gyertyánfy: i.m.

²² Sztj. 10.§

²³ Sztj. 10.§ (2) bek.

²⁴ Sztj. 30.§ (5) bek. első mondat

²⁵ Gyenge Anikó: A kivételek és a korlátozások céljai a szerzői monopoljogban, *Verseny és szabályozás*, (2010) 1. 83. o.

szerez az adott alkotás felhasználására, viszont ezirányú kötelezettsége nem keletkezik.

A nyilvánosságra hozatal joga mellett az Sztj. a mű visszavonásához fűződő jogot²⁶ is garantálja a szerző számára. A visszavonás jogának gyakorlása a joggyakorlatban kevésbé fordul elő, hiszen a jogszabály olyan előfeltételeket és következményeket fűz ennek a jognak a gyakorlásához, amely határozottan leszűkíti a tényleges gyakorlását. A mű visszavonásához fűződő jog értelmében a szerző alapos okból, írásban visszavonhatja a mű nyilvánosságra hozatalához adott engedélyét, a már nyilvánosságra hozott művének további felhasználását pedig megtilthatja. Köteles azonban a nyilatkozat időpontjáig felmerült kárt megtéríteni. A visszavonás jogának gyakorlása a joggyakorlatban egyébként viszonylag ritkán fordul elő. E hiány oka a szabályrendszer összetettségében és a szerző oldalán felmerülő „terhekben” keresendő. Egyrészt, a jogszabály által meghatározott előfeltételek – mint az alapos ok, írásbeliség és a nyilatkozat időpontjáig felmerült kár megtérítése – leszűkítik a szerző mozgásterét. Másrészt pedig pontosan a munkaviszonyból származó alkotások köre jelenti a másik korlátozást, hiszen a Sztj. 11. § második mondata értelmében *„Ez nem érinti a munkáltató jogát a mű felhasználására, továbbá nem akadályozza a vagyoni jogok átruházása esetén a jogszerzőt az átruházott vagyoni jogokon alapuló felhasználásban.”* E szabályhoz adódik még, hogy az Sztj. 30. § (5) bekezdése értelmében a mű visszavonására irányuló szerzői nyilatkozat esetén a munkáltató köteles a szerző nevének feltüntetését mellőzni. Így, a munkaviszonyban alkotott művek esetében valójában nem korlátozza a munkáltatót ez a szabály, hanem „pusztán” a szerző nevének feltüntetését kell mellőznie.

4. A névfeltüntetés sajátosságai munkaviszonyban alkotott művek esetén

Az Sztj. 12. § értelmében a szerzőt megilleti a jog, hogy művén és a művére vonatkozó közleményen őt szerzőként feltüntessék, hogy e minőségét senki se vonja kétségbe és hogy a művön felvett néven vagy név nélkül szerepeljen. A névfeltüntetés kiterjed a mű részletének átvételére, idézésére vagy ismertetésére is, azonban ennek gyakorlása műtípusonként eltérő lehet. A névfeltüntetés joga nem húzódik háttérbe átdolgozások esetén sem, hiszen, ha egy mű átdolgozás útján jön létre az alapul szolgáló alkotás szerzőjének nevét az átdolgozott alkotáson is fel kell tüntetni. A szerző a neve feltüntetéséhez való jogot a felhasználás jellegétől függően, ahhoz igazodó módon gyakorolhatja.²⁷

A névfeltüntetés joga elvi szinten kapcsolódik össze a szerzői minőség elismeréséhez való joggal, hiszen az ellenkező bizonyításáig azt kell szerzőnek tekinteni, akinek a nevét ilyenként a művön a szokásos módon feltüntették.²⁸ Nem egy esetben a névfeltüntetés elmaradása, e jog megsértése a plágium fedezésére szolgál.

²⁶ Sztj. 11.§

²⁷ Sztj. 12.§ (1) bek.

²⁸ Sztj. 94/B.§ (1) bek.

Szintén érdemes itt megemlíteni az ún. „ghostwriting” (szellemírás) fogalmát is, amely esetében a szerző vállalja, hogy a megrendelő vagy munkahelyi vezető véleménye és stílusa szerint alkot, majd az alkotás a megrendelő, munkahelyi vezető nevével kerül a nyilvánosságra. Kiemeli azonban a jogirodalom, hogy ez a fajta alkotás leginkább a politikai és egyéb alkalmi előadások, beszédek körében fordul elő.²⁹ A „szellemírás” mögötti okok általában a komoly mértékű anyagi ellentételezésben,³⁰ vagy a munkaviszonyból folyó alá-fölérendeltségből fakadhatnak.

Mint fentebb már láttuk, a névfeltüntetés joga – pontosabban az anonimitáshoz való jog – különlegesen érvényesül munkaviszony esetén, ha a szerző a mű visszavonására irányuló szerzői nyilatkozatot tesz, hiszen ez esetben a munkáltató köteles a szerző nevének feltüntetését mellőzni.³¹

5. A munkaviszonyban alkotott művek integritása

A mű egységének védelme (integritásvédelem, torzításmentesség) a szerző egyik legalapvetőbb személyhez fűződő joga. Az Szjt. 13. § szerint a szerző személyhez fűződő jogát sérti művének a becsületére vagy jóhírnevére sérelmes mindenfajta eltorzítása, megcsonkítása, megváltoztatása és a művel kapcsolatos más ilyen jellegű visszaélés. Az integritáshoz való jog egyrészt a mű fizikai egységét, másrészt pedig a mű által képviselt mondanivalót is igyekszik őrizni.³²

Az integritásvédelem lényege tehát, hogy az alkotás eredeti, szerző által szándékolt szellemisége akkor is sértetlenül maradjon meg, ha a művet a felhasználó módosítja, változtatja vagy átdolgozza. Ez a cél az alkotó és alkotása közötti szellemi egységet, szellemi kapcsolatot juttatja kifejezésre. Az integritás rendeltetése egyrészt az, hogy védőernyője alá vonja a mű egészét, beleértve annak címét is, másrészt pedig, hogy e jog ne korlátozódjon pusztán azon művekre, amelyek anyagi formában, műpéldányokban testesülnek meg.³³

Jogszabály rendelkezése korlátozza a szerző fellépési jogát a torzításmentesség ellen egyrészt a felhasználás engedélyezése kapcsán,³⁴ valamint a munkaviszonyban alkotott művekkel³⁵ és a szoftverekkel összefüggésben.³⁶ A munkaviszonyban alkotott művek vonatkozásában ugyanis az Szjt. úgy fogalmaz, hogy *„Ugyancsak mellőzni kell a szerző kérésére nevének feltüntetését akkor is, ha a művön a*

²⁹ Gyertyánfy i.m. (Jogtár verzió). A ghostwriting-ról más aspektusból lásd: Dr. Ziegler Dezső Tamás: *Szakdolgozatok bériratása - Ki mit követ el, mi a szankció és hogyan szankcionálandó e cselekmény?* Jogi Fórum cikkek, Budapest, (2014) [https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/ziegler_dezso_tamas__szakdolgozatok_beriratasajogi_forum\].pdf](https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/ziegler_dezso_tamas__szakdolgozatok_beriratasajogi_forum].pdf)

³⁰ Pogácsás Anett: A szerző jelentősége és művével való kapcsolata, *Iustum Aequum Salutare*, (2014) 1. 159. o.

³¹ Szjt. 30.§ (5) bek.

³² Jane C. Ginsburg: Have Moral Rights Come of (Digital) Age in the United States? *Cardozo Law Review*, 2001/9, 11. o.

³³ Uo.

³⁴ Szjt. 50.§

³⁵ Szjt. 30.§

³⁶ Szjt. 59.§ (1) bek.

*munkáltató a munkaviszonyból eredő jogaival élve változtat, de a változtatással a szerző nem ért egyet.*³⁷ Így tehát ismét látható, hogy hasonlóan a másik két szerzői személyhez fűződő joghoz, a jogalkotó az anonimitás biztosításával igyekszik megoldani a felek között felmerülő esetleges feszültségeket, érdekösszeütközéseket a művet ért esetlegesen hátrányos, de a szerző által jóvá nem hagyott változtatások esetén.

6. Záró gondolatok

A személyhez fűződő jogok gyakorlása, igényérvényesítése kapcsán érdemes megemlíteni, hogy az Szjt. több rendelkezésben is feljogosítja a szerzőn kívüli személyeket – például örököst, szellemi hagyaték gondozóját, közös jogkezelő szervezetet, felhasználót – hogy a személyhez fűződő jogok megsértése esetén felléphessenek.³⁸ A munkáltatót azonban, mint a munkaviszonyban létrehozott mű tekintetében a szerzői vagyoni jogok jogosultját a szerző személyhez fűződő jogai védelmében az igényérvényesítési jogosultság nem illeti meg.³⁹ Ennek az is oka és egyben következménye, hogy a munkáltatót a munkaviszonyban létrehozott mű tekintetében, a szerző személyhez fűződő jogai nem illetik meg.⁴⁰ A fenti rövid összefoglalóból látható, hogy a személyhez fűződő jogok bár erős bástyái a szerzői jognak és az alkotónak, azonban nem korlátozhatatlanok. Az a logikai rend, amely a szerzői jog dogmatikáján végigvonul, önmagában megfigyelhető a személyhez fűződő jogoknál is. A szerző kizárólagos, elidegeníthetetlen jogainak törvény általi korlátok közé szorítása történik itt abból a célból, hogy a jogviszony szereplőinek jogai kiegyensúlyozottak legyenek.

Irodalomjegyzék

- Barta Judit: *A tervezői tevékenység komplex bemutatása, valamint az építészeti, műszaki alkotások és tervek szerzői jogvédelme*. Patrocínium, Budapest, (2018)
- Batta János: Munkaviszonyban álló szerzők szerzői joga. *Magyar jog*, (1956) 7.
- Dénes Legeza: Development of the Hungarian 'Work Made for Hire' Provisions. In: David, A. Frenkel - Varga Norbert (szerk.): *New Studies in History and Law*, Athens Institute for Education and Research (2019) 47-64.
- Gyenge Anikó: A kivételek és a korlátozások céljai a szerzői monopoljogban, *Verseny és szabályozás*, (2010) 1. 72-119. o.
- Gyertyánfy Péter (szerk.): *Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez*. Wolters Kluwer, Budapest, (2020) Jogtár verzió
- Jane C. Ginsburg: Have Moral Rights Come of (Digital) Age in the United States? *Cardozo Law Review* (2001)9.
- Legeza Dénes: A munkaviszonyban létrehozott művek joggyakorlata napjainkban, *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2016/3. 100-128.

³⁷ Szjt. 30.§ (5) bek.

³⁸ Szjt. 14-15.§

³⁹ BH2016. 306.

⁴⁰ Kúria Pfv. 22.122/2015/10.

-
- Petkó Mihály: Szolgálati jogviszonyban megalkotott szoftverek jogi helyzete a hazai gyakorlatban, *Jogtudományi Közlöny*, (2004) 11. 384-397.
  - Pogácsás Anett: A szerző jelentősége és művével való kapcsolata, *Iustum Aequum Salutare*, (2014) 1. 149–162.
  - Pogácsás Anett: Mit veszíthet egy szerző? Gondolatok a sérelemdíj szerzői jogban betöltött szerepéről. In: Csehi Zoltán - Koltay András - Landi Balázs - Pogácsás Anett (szerk.): *(L)Ex Cathedra et Praxis. Ünnepi Kötet Lábady Tamás 70. születésnapja alkalmából*. Pázmány Press, Budapest (2014)
  - Reto M. Hilty – Sylvie Nérissou: The Balance of Copyright. In: Karen B. Brown – David V. Snyder (szerk.): *General Reports of the XVIIIth Congress of the International Academy of Comparative Law*, Springer (2012) https://doi.org/10.1007/978-94-007-2354-2_16
  - Ruth Rikowski: Rethinking the „Balance in Copyright“: 3 parts to the balance, not just one! *Information for Social Change*, (2005)
  - Roberto Caso - Federica Giovanella: *Balancing Copyright Law in the Digital Age - Comparative Perspectives*. Springer (2015)
  - Dr. Ziegler Dezső Tamás: *Szakdolgozatok bírírása - Ki mit követ el, mi a szankció és hogyan szankcionálható e cselekmény?* Jogi Fórum cikkek, Budapest, (2014)
-
-